

Nya riktlinjer för socialdemokratin

Godkänd på Finlands svenska socialdemokraters 100:e kongress 26.-27.10.2013 i Ekenäs

Inledning

Världen har förändrats - på gott och ont - sedan socialdemokraternas berömda partikongress i Forssa år 1903. Finland är idag ett förhållandevis jämlikt demokratiskt samhälle, som nått en god nivå av materiellt välstånd. Men framstegen är ingen slutgiltig självklarhet. Nya hot och utmaningar växer fram. Socialdemokratin behövs för att föra vidare det nordiska välfärdsarvet också i nuet och i framtiden.

Världen har genomgått grundläggande förändringar under efterkrigstiden. Vi är nu c:a 7 miljarder människor jämfört med drygt 2 vid krigsslutet. I och med globaliseringen har kapitalet blivit transnationellt och de gränsöverskridande problemen (bl.a. klimatproblemen) har blivit gemensamma. Den gamla motsättningen mellan rika industriländer och fattiga utvecklingsländer utsuddas gradvis. Fattigdomen och ojämlikheten är i allt högre grad ett problem inom staterna än mellan dem. Medlemskapet i EU är vid sidan av FN och det nordiska samarbetet Finlands viktigaste internationella påverkningskanal.

110 år efter partikongressen i Forssa finns det ett behov att lägga upp nya målsättningar för socialdemokratin i samma framåtsträvande anda. Finlands svenska socialdemokraters proklamation består av en samtidsanalys samt konkreta riktlinjer och åtgärdsförslag.

Ur principprogrammet antaget vid SDP:s XXXVIII partikongress i Åbo 1999

"Vårt ideal är ett samhälle där frihet segrar över förtryck, humanitet över intolerans och rättvisa över själviskhet. Olika kulturer eller utvecklingsnivåer i samhället ändrar inte på socialdemokratiska mål som stiger ur människovärdet. Var och en, överallt i världen, har rätt till frihet, jämlikhet, solidaritet och fred."

Världen krymper, utmaningarna är stora

Den moderna informationsteknologin har utvecklats snabbt och spridits till alla världens kanter. Idéer och information kan spridas fritt i de flesta länder, vilket lett till att ingen har monopol på information. Det skapas band mellan människor över landsgränser och kontinenter. Internationella medborgarrörelser utmanar regeringar och multinationella företag - ett globalt medborgarsamhälle håller på att växa fram. Handeln och de ekonomiska beroendeförhållandena mellan länder bidrar till att minska risken för väpnade konflikter mellan stormakter.

Globaliseringen har också sina avigsidor. Multinationella företag är inte längre lika bundna till nationalstater och bankernas verksamhet har fjärmats från realekonomin. Samtidigt har den internationella fackföreningsrörelsen inte klarat av att hålla jämna steg med de multinationella bolagen. Nationalstaternas möjligheter att bedriva en självständig ekonomisk politik har också begränsats, då den ekonomiska politikens ramar dikteras av "marknadens behov och förväntningar". Staterna går miste om skatteintäkter då företag och privatpersoner bedriver skatteplanering och placerar sina tillgångar och vinster i skatteparadis. Tax Justice Network har uppskattat att åtminstone en tredjedel av världens förmögenhet finns i skatteparadis. Summan som privatpersonerna gömt i skatteparadis uppskattas uppgå till 11 000 miljarder euro.

Exploateringen av naturresurser har nått en ohållbar nivå när västvärlden inte tagit ansvar för vår jord som helhet i sin ekonomiska expansion. Nu när växande ekonomier som Brasilien, Ryssland, Indien, Kina och Syd-Afrika börjat eftersträva samma levnadsstandard som västvärlden med samma förödande exploatering och föråldrade teknologier – är situationen katastrofal. Klimatförändringen kombinerat med den snabba befolkningsökningen är den mest akuta utmaningen i vår tid. De fattigaste utvecklingsländerna är fortfarande i ett underläge i den internationella handeln. Konkurrensen om naturresurser samt den globala ojämlikheten har lett till icke-konventionella väpnade konflikter, inbördeskrig och terrorism.

EU i ett vägskäl

Europeiska unionen har bidragit till fredliga förhållanden, demokratin och välförstånd i Europa. Det har blivit lättare för medborgare att röra sig, arbeta och studera inom EU-området. Som ett exportberoende land har Finland dragit nytta av den fria marknaden och den gemensamma valutan, men har också fått känna av de nackdelar denna integration medför i krislägen. Medlemskapet i EU stärker också Finlands säkerhet och ger Finland möjligheter att påverka den internationella politiken.

Sedan finanskrisen bröt ut i USA år 2008 har EU, särskilt euroländerna, emellertid befunnit sig i ett konstant kristillstånd. Krispolitiken har resulterat i att makt har förskjutits från nationalstaterna till Europeiska kommissionen, Europeiska centralbanken och krismekanismerna, samtidigt som det parlamentariska inflytandet i medlemsländerna och via Europaparlamentet har minskat. Under finanskrisen har regeringscheferna fattat panikbeslut på löpande band ofta utan parlamentarisk förankring. Politikens trovärdighet lider också av att enskilda euroländer inte följt de gemensamma reglerna. Medborgarna uppfattar EU:s byråkratiska system som avlägset och missnöjet mot lånepolitiken och de påtvingade sparåtgärderna ökar.

Finland är rikare än förr, men ojämlikheten ökar

Det materiella välförståndet har aldrig varit lika högt i Finland som det är idag. Utbildningssystemet fungerar och befolkningens utbildningsgrad är hög. Den universella välfärdsmodellen har varit

effektiv och skapat tillit mellan människor. Tilliten är ett socialt kapital som stärker samhällets förmåga att möta förändringar. Då trepartssamarbetet fungerar skapas stabilitet på arbetsmarknaden och i hela samhället.

Internationella mätningar visar att Finland erbjuder en utmärkt omgivning för små och medelstora företag. Samtidigt som arbetsplatser försvinner uppstår hela tiden nya arbetstillfällen, vilket visar att Finlands näringsliv har en förmåga att förnya sig.

Finland har varit en föregångare när det gäller jämställdhet mellan kvinnor och män. Löneskillnaderna mellan män och kvinnor, de rådande könsmaktstrukturerna samt våldet i parrelationer står emellertid i vägen för en ökad jämställdhet i landet. Ifråga om de sexuella minoriteternas rättigheter ligger Finland långt efter andra västerländska länder.

De senaste årens utveckling bekräftar att de framsteg som gjorts inte är självskrivna och eviga. Vi trodde att de senaste årtiondenas reformarbete redan hade förpassat klassamhället till historien, men nu ser vi tecken på att det håller på att krypa tillbaka.

Den höga arbetslösheten hämmar samhällsutvecklingen och jämlikheten. Inkomst-, vård- och hälsoklyftorna är ohållbart stora mellan finländare och den sociala rörligheten har blivit långsammare. Välfärdssamhället har naggats i kanterna då vissa vårdföretag låtit vinstintressen styra på bekostnad av vårdens kvalitet.

Av finländarna är 13 % (700 000 människor) fattiga och fattigdomen har börjat gå i arv. Vi har 40 000 unga som saknar en andra stadiets utbildning och befinner sig utanför arbetsmarknaden och utbildningssystemet. I huvudstadsregionen är bostadslösheten ett stort problem p.g.a. bristen på förmånliga hyresbostäder. Alkohol användningen är på en hög nivå, vilket har allvarliga social- och hälsopolitiska följder för samhället.

Strukturomvandlingen inom industrin har varit snabb och 50 000 industriarbetsplatser har försvunnit under de senaste åren. När produktiviteten inom industrin ökar, minskar behovet av arbetskraft. Företag utlokaliserar sin produktion i länder med lägre kostnader. Snuttarbeten och visstidsanställningar samt användande av hyrd arbetskraft skapar osäkerhet för löntagarna.

Befolkningen koncentreras allt mer till södra Finland och de stora städerna. Den snabba strukturomvandlingen och urbaniseringen har lett till att många upplever en rotlöshet och ensamhet i vardagen.

Idag är många av våra arbetsplatser, skolor och dagisar mångkulturella. Trots att samhället har blivit mera internationellt har samhällsklimatet blivit råare. Det har blivit allt vanligare att vädra fördomar mot invandrare. Svenskans ställning ifrågasätts också allt oftare i samhällsdebatten.

Antalet pensionstagare växer snabbt. Det är nödvändigt att slå vakt om pensionssystemets hållbarhet. Från social synpunkt bör förståelsen mellan generationerna främjas. Tillräckliga resurser bör styras till äldreården. Professionella insatser kan inte ersättas med frivilliga insatser, vars verksamhetsområde är den humana omsorgen om människan. Tendensen att förminska äldrebefolkningens människovärde, rättigheter och jämlikhet samt kreditvärdighet bör motarbetas också på ett europeiskt plan.

Intresset för politik så som den förstås av de etablerade partierna har minskat. Valdeltagandet ligger under genomsnittet i de andra nordiska länderna.

FINLANDS SVENSKA SOCIALDEMOKRATER FÖRESLÅR FÖLJANDE RIKTLINJER FÖR POLITIKEN:

Våra internationella målsättningar:

1. Socialdemokratin är en internationell freds- och solidaritetsrörelse som skall åta sig en aktiv roll för att uppnå en bestående fred samt avskaffa fattigdomen och ojämlikheten i världen.
2. De mänskliga rättigheterna, demokratin och jämställdheten samt allas, i synnerhet kvinnornas och barns rätt till utbildning bör prioriteras i utrikes- och biståndspolitik.
3. Finland bör verka för införande av en skatt på finansiella transaktioner och arbeta för att avskaffa skatteparadisen.
4. Finland bör verka aktivt inom FN och EU för att effektivisera kampen mot den globala ojämlikheten och orsakerna till klimatförändringen.
5. Alla länder bör följa ILO:s avtal, särskilt de om rätten att organisera sig på arbetsplatserna och rätten att förhandla om kollektivavtal.
6. Finland ska inom EU påverka EU:s handelspolitik så att handelsavtalen kan användas för att även förbättra arbetsvillkoren i världen.
7. Finland bör arbeta för att stärka Europaparlamentets roll i beslutsfattandet inom EU samt de nationella parlamentens insyn och inflytande på medlemsstaternas EU-politik.
8. Det europeiska samarbetet måste förankras via folkomröstningar om ändringar görs i grundfördraget. Ändringar i grundfördraget bör beredas i ett konvent på bred basis, där även medlemsländernas parlament och viktigaste folkrörelser är representerade. Medborgarinitiativen erbjuder en ny möjlighet att stärka det europeiska projektets folkliga förankring.
9. Vi nordiska socialdemokrater bör vara föregångare för en ekologiskt ansvarsfull och socialt rättvis förändring av samhället för att förverkliga en hållbar utveckling.
10. Ett aktivt internationellt samarbete och ett trovärdigt nationellt försvar tryggar Finlands säkerhet. Den nationella säkerhetspolitiken bör evalueras regelbundet.
11. Stärk det nordiska samarbetet

Våra nationella målsättningar:

Sysselsättning och ekonomi

1. Vi eftersträvar en förhöjning av sysselsättningsgraden till nordisk nivå och på sikt full sysselsättning.
2. Finland bör konkurrera med hög produktivitet, välutbildad arbetskraft samt med produkter och tjänster med ett högt förädlingsvärde.
3. Stärk de progressiva skatternas andel i beskattningen och värna om en bred skattebas.
4. Inför en gruvskatt och stärk statens strategiska ägande.
5. Inom aktiebolag bör företagsledningens löner och andra förmåner bestämmas av bolagsstämman.
6. Skilj på traditionell bankverksamhet och investeringsverksamhet.

Sociala förbättringar

7. Stifta en lag om närståendevårdare så att deras ekonomiska ersättning och andra villkor är samma i hela landet.
8. Slopas FPA-stödet till den privata hälso- och sjukvården och investera pengarna i den offentliga servicen.
9. Sänk patientens självrisk av läkemedels- och sjukhuskostnaderna.
10. Minska negativa effekterna av alkoholanvändningen genom att begränsa utbudet samt marknadsföringen.
11. Utbildningen ska vara avgiftsfri från förskola till universitetsstudier.
12. Förläng läroplikten till 18 år.
13. De som flyttar till vårt land ska ha rätt till undervisning i svenska och finska för att integreras i samhället.

14. Ta särskild hänsyn till äldre människors rättigheter och jämlika behandling i IT-samhället. Satsa på ökad forskning och moderna vårdreformer gällande ålderdemens.

Samhälle och etik

15. Stifta en lag om könsneutrala äktenskap och ge homosexuella samma rättigheter som heterosexuella.

16. Regeringen bör inleda samtal med den evangelisk-lutherska folkkyrkan om på vilka villkor och genom vilket förfarande kyrkan kunde slutligt skilja sig från staten

Arbetsliv

17. Motarbeta alla former av diskriminering i samhället och på arbetsmarknaden

18. Förbättra uppsägningsskyddet genom att skärpa bestämmelserna i samarbetslagen.

19. Ge facket rätt att väcka grupptalan.

20. Inför 6+6+6 -föräldraledighetsmodellen, där båda föräldrarna är föräldralediga 6 månader var och kommer överens om hur den tredje 6 mån perioden fördelas. Föräldraförsäkringens kostnader bör utjämnas mellan arbetsgivarna.

21. Inför en nationell semesterbank, som garanterar alla löntagare en semester trots byte av arbetsplats.

22. Slopa möjligheten till s.k. nollarbetsavtal

Kommunalpolitik

23. Kommuner som investerar i förebyggande social- och hälsovårdstjänster bör få ökade statsandelar.

24. Alla barn i årskurs 1-3 måste erbjudas morgon- och eftermiddagsverksamhet, antingen i kommunal regi eller i samarbete med tredje sektorn.

25. Hindra etnisk och socioekonomisk segregering

26. Öka antalet skyddshem till den nivå som Europarådet föreskriver.

27. Utvidga språkbudet och ha en öppen inställning till samlokalisering av skolor då det är språk- och utrymmesmässigt ändamålsenligt

28. Stimulera medborgarnas delaktighet i det kommunala beslutsfattandet